

Savonlinnan kaupungin lausunto Etelä-Savon ilmastotiekartta 2023-2035 luonnoksesta

Etelä-Savon ELY-keskuksessa on vuoden 2022 alusta valmisteltu maakunnallista ilmastotiekarttaa, jonka tarkoituksena on ohjata ilmastotyötä kohti hiilineutraalia Etelä-Savo. Ilmastotiekartassa esitellään Etelä-Savon maakunnalliset ilmastotavoitteet sekä toimenpiteet, joilla tavoitteisiin pyritään.

Ilmastotiekartta on laadittu tiiviissä yhteistyössä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. Tiekartta koostuu neljästä keskeisimmästä päästö-/nielusektorista, jotka ovat metsä, energia, liikenne sekä maatalous ja ruoka. Myöhemmin laadittava ilmastotiekartan toinen osa täydentää tiekarttaa maankäyttösektorin, rakentamisen, teollisuuden/pk-sektorin, kiertotalouden, luontokadon ja sopeutumisen teemoilla.

Lausunto pyydetään toimittamaan 28.4.2023 mennessä Webropol-lomakkeella. Savonlinnan kaupunki on sopinut, että lausunto voidaan antaa kaupunginhallituksesta 8.5.2023.

Savonlinnan kaupungin lausunto:

Savonlinnan kaupunki pitää laadittua ilmastotiekarttaluonnosta kattavana ja selkeänä kokonaisuutena. Toimenpiteistä puuttuu kuitenkin konkretia, millä keinoin huomioimme, kehitämme, parannamme, kasvatamme, edistämme, pyrimme, vältämme, pienennämme, jne.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat kaupunkitaajamia selkeämmin havaittavissa maaseudulla, jossa vaikutukset kohdistuvat suoraan maaseudun elinkeinoin, elinolosuhteisiin ja ihmisten arkeen. Toisaalta maaseutu on myös ratkaisevassa asemassa esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannon osalta. Myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tarkoituksena on ilmasto- ja ympäristöhaasteiden kääntäminen mahdollisuuksiksi taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla.

Suurimmat ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset kohdistuvat maa- ja metsätalouteen sekä matkailuun. Kerrannaisvaikutukset voivat tuoda uusia ja yllättäviäkin muutoksia elinkeinoin. Kuntien rooli ilmastonmuutokseen sopeutumisessa on keskeinen. Savonlinnan ilmastosuunnitelma on tarkoitus laatia vuoden 2023 aikana.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset maanviljelyyn ovat arvaamattomia. Lämpötilan nousu mahdollistaa uusien viljelyskasvien tuotannon ja kasvukauden pidentymisen kautta ruuantuotantoa on mahdollista lisätä myös vientiin. Lämpötilan nousu aiheuttaa toisaalta satovahinkoja kuivuuden, rankkasateiden ja kasvituholaisten takia. Kuivuuden vallitessa kasteluveden käyttötarve lisääntyy. Kasvitautien lisääntyminen lisää tuholaismyrkkujen käyttötarvetta. Tulvien ja talviaikaisen valunnan lisääntyminen lisää ravinnehuuhtoutumia vesistöihin ja vaikeuttaa entisestään maatalouden vesiensuojelun tavoitteiden toteuttamista.

Pitkällä aikavälillä ilmastonmuutos aiheuttaa ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeiden muutoksia, esimerkiksi nykyisten havupuuvältaisten metsien muuttumisen lauhkean vyöhykkeen sekametsiksi. Suomen valtapuulaji kuusi kärsii kuivuudesta. Kasvillisuusvyöhykkeiden muutosten myötä tapahtuu muutoksia myös eläimistössä (nykyisiä lajeja häviää ja uusia lauhkean vyöhykkeen lajeja tulee tilalle) ja luonnon monimuotoisuus vähenee.

Metsätuhot lisääntyvät sään ääri-ilmiöiden sekä tuohyönteisten ja kasvitautien lisääntymisen seurauksena ja talviaikainen roudattomuus hankaloittaa sekä aiheuttaa lisäkustannuksia puunkorjuulle. Myös metsäpalot ja myrskytuhot voivat lisääntyä. Hakkuun jälkeen energiapuujäte on korjattava nykyistä nopeammin tuholaisriskin vuoksi. Ilmastonmuutoksen positiivinen vaikutus on metsätaloutta hyödyttävä kasvukauden piteneminen ja sen mukanaan tuoma tuottavuuden kasvu, joka parantaa myös bioenergian tuotantomahdollisuuksia.

Kestävillä maa- ja metsätalouskäytännöillä voidaan tehostaa kasvillisuuden ja maaperän hiilensidontaa, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja samalla turvata kotimainen ruoan- ja puuntuotanto. Kestävässä viljelyssä tulee suosia menetelmiä, joissa maata muokataan mahdollisimman vähän ja maa pidetään kasvipeitteisenä. Kotieläintuotannon päästöjä voidaan vähentää lannan varastointia ja käyttöä tehostamalla sekä ruokintaa tarkentamalla.

Uusiutuvan energian tuotanto luo alueelle uusia liiketoimintamahdollisuuksia, työpaikkoja ja lisää maaseudun elinvoimaisuutta. Aiemmin arvottomina pidettyjen maa-alueiden hinta nousee, kun niitä voidaan hyödyntää energiantuotantokäyttöön. Uusiutuvan energian tuotannossa tulee mahdollistaa pientuottajien sähkönsiirto aurinko-, tuuli-, biokaasu- yms. voimaloista verkostoon huolehtimalla tarvittaessa verkon vahvistamisesta. Uusiutuva energian tuotanto pitää kuitenkin tehdä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Biokaasun sekä bioetanolin ja -öljyn tuotantomahdollisuuksia tulisi selvittää Etelä-Savon alueella. Tuotannon kannattavuutta on parantanut maailman tilanteesta johtuva energialan murros ja markkinatilanne, alan innovaatiot ja investoinnit sekä vihreän siirtymän tukipolitiikka. Liikennepolttoaineita koskeva jakeluveto tukee näitä vaihtoehtoja. Liikenteen energiaratkaisuiden ohella biokaasu on avainasemassa maatalouden ja ruokajärjestelmän pyrkimyksissä kiertotalouteen. Ns. agroekologisessa symbioosissa ruokajärjestelmän eloperäisiä ainevirtoja hyödynnetään tehokkaasti tuottaen energiaa ja peltolannoitetta. Symbioosilla pyritään ennen kaikkea maatalouden energiaomavaraisuuteen ja paikallisten resurssien käytön kautta kestäväan tuotantoon.

Pienydinvoimaloiden kehitystyö jatkuu. Myös pienydinvoimalan toiminnassa muodostuu radioaktiivista jätettä tavallisen ydinvoimalaitoksen tapaan. Jätteelle tulee olla vuosikymmenien välivarastointipaikka muodostuvalla alueella ennen loppusijoitusta. Pienydinvoimaloiden sijoittamista rajoittavat myös tarvittavat suojavyöhykkeet, jotka käytännössä estävät rakentamisen asutuksen yhteyteen. Pienydinvoiman toiminnanaikaiset riskit ovat otettava huomioon samalla tavoin kuin tavallisen ydinvoimalaitoksenkin. Ydinvoimaan resurssointi vähentää todellisen uusiutuvan energian kehitystyötä ja käyttöönottoa.

Lopuksi Savonlinnan kaupunki muistuttaa, että ilmastotiekartassa on syytä huomioida, ettei alueellisten yritysten ja kuntalaisten kustannukset nouse. Painopiste on syytä säilyttää lähiluonnon puhtaana säilymisessä.

Etelä-Savon ilmastotiekartan tavoitteita ei saavuteta, ellei alueen yritykset, asukkaat ja muut toimijat sitoudu tiekartan toimeenpanoon. Tästä johtuen ilmastoasioiden huomioimisen lisäksi on kiinnitettävä kieltojen sijaan entisestään huomioita erityisesti erilaisten kannusteiden luomiseen. Kannustimien kautta on mahdollista luoda edellytyksiä tavoitteiden toteuttamiselle. Samaan aikaan on muistettava, että Etelä-Savon yritys kentässä on toimijoita, joiden työ tukee ilmastonmuutoksen torjuntaa kansallisesti ja kansainvälisesti. Samalla toiminnot luovat työpaikkoja ja verotuloja seutukunnallemme.